

MAIN
*Multilingual Assessment Instrument
for Narratives*

N. Gagarina, D. Klop, S. Kunnari,
K. Tantele, T. Välimaa,
U. Bohnacker & J. Walters

Finnish version

Translated and adapted by
Sari Kunnari & Taina Välimaa

(based on the revised version in English)

© ZAS Papers in Linguistics 64 (2020)

How to cite this version:

Kunnari, S., Välimaa, T. & Laukkanen-Nevala, P. (2016). Macrostructure in the narratives of monolingual Finnish and bilingual Finnish-Swedish children. *Applied Psycholinguistics*, 45, 123–144.

Gagarina, N., Klop, D., Kunnari, S., Tantele, K., Välimaa, T., Bohnacker, U. & Walters, J. (2019). MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives – Revised. Materials for use. *ZAS Papers in Linguistics*, 63. Finnish version. Translated and adapted by Kunnari, S. & Välimaa, T.

MAIN: Finnish version

MAIN: Suomenkielinen versio

Sari Kunnari & Taina Välimaa

Multilingual Assessment Instrument for Narratives (MAIN) on kehitetty vuonna 2012 yhtä tai useampaa kieltä syntymästään tai varhaislapsuudestaan lähtien omaksuvien lasten kerrontataitojen arviointiin. MAIN on kehitetty pääasiassa 3–10-vuotiaille lapsille, mutta viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että sitä voidaan käyttää myös vanhemmilla lapsilla, nuorilla ja aikuisilla. Sillä voidaan arvioida sekä kertomusten ymmärtämistä että tuottamista. MAIN mahdollistaa lapsen kerrontataitojen arvioinnin usealla eri kielellä ja kertomuksia voidaan houkuttaa (elisitoida) erilaisin keinoin: mallitarina, uudelleen kerronta ja tarinan luominen. Vuoden 2012 version kehittäminen perustui laajoihin yli 500 yksikielisellä ja kaksikielisellä 3–10 vuotiaalla lapsella toteutettuihin pilottitutkimuksiin, jotka toteutettiin 15 eri kielellä.

Alkuperäinen englanninkielinen versio uudistettiin vuonna 2019. Uudistustyö perustui yli 2500 litteroidun kertomuksen aineistoon ja noin 24 000 ymmärtämistä mittaavien kysymysten vastauksiin. Aineistoa kerättiin noin 700 yksi- ja kaksikieliseltä lapselta Saksassa, Venäjällä ja Ruotsissa vuosina 2013–2019. Tämä uudistettu suomenkielinen versio perustuu vuonna 2019 uudistettuun englanninkieliseen versioon.

MAIN sisältää neljä rinnakkaista tarinaa, jotka muodostuvat huolellisesti kehitetyistä kuuden kuvan sarjoista. Tarinoiden perustana on malli moniulotteisesta kertomusten rakentumisesta. Tarinoiden kognitiivinen ja kielellinen vaikeustaso, sisällön (makrorakenne) ja kielellisen rakenteen (mikrorakenne) samankaltaisuus sekä kulttuurinen yhteensopivuus on huolellisesti kontrolloitu.

Vaikka MAIN:ia ei ole vielä normitettu, sitä voidaan käyttää standardoituna arviointimenetelmänä sekä kliinisessä työssä että tieteellisessä tutkimuksessa. Lisätietoa MAIN:n käytöstä löytyy luvusta “Background on MAIN – Revised, how to use it and adapt it to other languages” julkaisusta ZAS Papers in Linguistics 63 (2019, pp. iv-xii). Julkaisu on saatavilla osoitteessa <https://zaspil.leibniz-zas.de/issue/view/53>.

Tämä dokumentti sisältää:

- arviointiohjeet,
- protokollat ja pisteytyslomakkeet: Kissa, Koira, Linnunpoikaset ja Vuohenpoikaset,
- esitietolomakkeen ja
- mallitarinat.

Arviointiohjeet

MAIN on kehitetty pääasiassa 3–10-vuotiaille lapsille, mutta viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että sitä voidaan käyttää myös vanhemmilla lapsilla, nuorilla ja aikuisilla. Sillä voidaan arvioida sekä kertomusten ymmärtämistä että tuottamista. Menetelmässä kerrontaa houkutellaan erilaisin elisitointikeinoin: mallitarinalla, uudelleen kerronnalla ja tarinan luomisella. Elisitointikeinojen valinta (esim. mallitarina/uudelleen kerronta ja tarinan luominen tai pelkästään tarinan luominen) riippuu arvioinnin tavoitteista ja tarpeista. (Tutkijat voivat valita elisitointikeinon oman harkintansa mukaan.)

MAIN:lla voidaan arvioida lapsen kerrontataitoja usealla eri kielellä. Kaksikielisen lapsen arvioinnin voi aloittaa kummalla tahansa lapsen hallitsemista kielistä. Eri kielten arviointikertojen välillä tulee mielellään olla 4–7 päivää. Näin pyritään minimoimaan sekä kielten vaikutusta toisiinsa, testioppimista että testauskertojen välistä siirtovaikutusta. On suotavaa, että eri tutkija arvioi lapsen kerrontataidot eri kielellä. Tämä edistää yksikielisen ympäristön mahdollista vaikutusta kerrontaan ja voi rajoittaa kaksikielisyyteen liittyvää koodinvaihtoa.

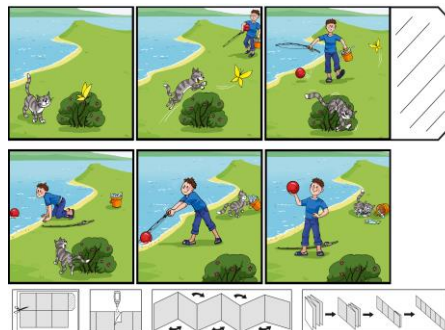
Materiaali

- 4 kuvasarjaa: Kissa, Koira, Linnunpoikaset ja Vuohenpoikaset (kolme värillistä tulostetta jokaisesta kuvasarjasta, jokainen tuloste erillisessä kirjekuoressa: kaikkiaan 12 kirjekuorta)
- 4 mallitarinaa: *Linnunpoikaset*, *Vuohenpoikaset*, *Kissa* ja *Koira*
- Audio- tai videotallennin
- Pisteytyslomakkeet kertomuksen sisällön, mielen tilan ilmausten ja ymmärtämistä mittaavien kysymysten analysointia varten
- Esitietolomake (vanhemmille tarkoitettu kyselylomake)

Ohjeet

Materiaalin valmistaminen

1. Lataa kuvat osoitteesta www.leibniz-zas.de/en/service-transfer/main
2. Tulosta jokainen PDF-tiedosto (jokainen kuvasarja/tarina) kolme kertaa värillisenä hyvälaatuisella tulostimella valkoiselle A4-paperille. Jokaisen kuvan tulee olla 9 x 9 cm:n kokoinen.
3. Merkitse numerot kuvien taakse juoksevassa järjestyksessä (1–6).
4. Leikkaa ylärivin kuvat (1–3) irti alarivin kuvista (4–6).
5. Teippaa ja taittele kuvat kuuden kuvan sarjoiksi kuvassa olevan ohjeen mukaan (kuva 1, kuva 2, taita, kuva 3, kuva 4, taita, kuva 5, kuva 6).
Huomioi: Älä leikkaa kuvia oheisesta ohjepaperista, äläkä käytä ohjepaperin pieniä kuvia.

6. Laita jokainen kuvasarja (6 kuvaa) erilliseen kirjekuoreen ja merkitse kirjekuoret joko eri värillä tai muulla tunnisteella (esim. pisteillä), jotta tiedät, mikä tarina kussakin kirjekuoressa on.

Arvioinnin toteuttaminen

- Varmista, että olet tutustunut protokollaan ja ohjeisiin huolellisesti.
- Laita video- ja/tai audiotallennin nauhoitusvalmiuteen. Aloita nauhoittaminen ennen alkulämmittelyä. Varmista, että tallennat koko arviointikerran mukaan lukien lapsen vastaukset ymmärtämistä mittaaviin kysymyksiin.
- Toteuta alkulämmittely aikaisemman kokemuksesi mukaisesti ja suomalaisen kulttuuriin sopivin tavoin. Keskustele lapsen kanssa ja pyri luomaan arviointia varten hyvä ja luottavainen tunnelma. Keskustellessasi lapsen kanssa kysy protokollan alkulämmittelyyn ohjeissa olevat kysymykset (varmistaaksesi, että lapsi ymmärtää yksinkertaiset kysymykset). Kysy esimerkiksi: *Kuka on paras ystäväsi? Onko sinusta mukava katsoa televisiota? Onko sinusta mukava kertoa tarinoita? Onko sinusta mukava kuunnella tarinoita?*
- Varmista, että kuvasarjat (3 samaa tarinaa) ovat erillisissä kirjekuorissa ja pöydällä ennen testausta. (Tämän tarkoituksena on saada lapsi ajattelemaan, ettei tutkija tiedä, mikä tarina lapsen valitsemassa kirjekuoressa on. Näin kontrolloidaan jaetun tiedon vaikutusta kuvasarjojen esittämisen aikana.)
- Toteuta arviointi tarinoiden protokollaan kirjattujen ohjeiden mukaan. Noudata ohjeita sallituista kannustuskeinoista (katso myös alla olevat kannustuskeinot).
- Lisätietoja kuvien esittämisestä: Istu lasta vastapäätä arvioinnin aikana, jotta lapsi voi pitää kuvia itseensä päin käännettyinä siten, että sinä et näe kuvia. Kun lapsi ottaa kuvat pois kirjekuoresta, pyydä häntä avaamaan kuvat ja katsomaan koko tarina ensimmäisestä kuvasta alkaen. Sano: *"Katso näitä kuvia, mutta älä näytä niitä minulle. Vain SINÄ saat nähdä tarinan."* (Ellei lapsi itse pysty pitelemään kuvia tai avaamaan tarinaa, voit pidellä kuvia lapsen puolesta. Pidä kuvia lapseen päin käännettyinä pois päin itsestäsi.)
- Kun lapsi on valmis kertomaan tarinan, auta häntä taittelemaan kuvatarina takaisin kolmeen osaan. Auta lasta taittelemaan kuvatarinaa katsomatta kuvia. Pyydä lasta aloittamaan kertominen samalla, kun hän katsoo kahta ensimmäistä kuvaa. Kun hän on lopettanut kuvien 1 ja 2 katsomisen, ohjaa häntä avaamaan seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Kun lapsi on lopettanut, ohjaa häntä avaamaan seuraavat kaksi kuvaa. Nyt koko tarina on esillä.
- Kun lapsi on lopettanut tarinan luomisen/uudelleen kerronnan, esitä lapselle ymmärtämistä mittaavat kysymykset. Sano lapselle: *"Nyt minä kysyn sinulta vielä muutaman kysymyksen tästä tarinasta."* Pidä kuvatarina pöydällä näkyvillä, kun kysyt ymmärtämistä mittaavat kysymykset.
- Kun arviointituokio on päättynyt, litteroi kertomukset ja pisteytä lapsen tuotto ja ymmärtäminen pisteytyslomakkeille.
- **Muista:** Pisteytyslomakkeiden lista oikeista vastauksista ei ole tyhjentävä. Lapsi saa pisteen, mikäli kerronnan sisällön osa (tavoite, toiminta, seuraus, mielen tilan ilmaus) on ilmaistu jollain toisella tarkoituksenmukaisella sanamuodolla. Tarkista tarkemmat ohjeet käsikirjasta.

Sallitut kannustuskeinot

1. Älä aloita tarinaa lapsen puolesta, vaan rohkaise lasta kertomaan tarina sanomalla: *"Nyt voit aloittaa tarinasi"* (osoita kuvaa).
2. Käytä kannustuskeinoja vain sen jälkeen, kun olet odottanut vähintään 10 sekuntia ja vaikuttaa siltä, että lapsi ei aio puhua mitään. Vain silloin voit käyttää kannustuskeinoja. Voit ensin kannustaa sanomalla: *"No niin..."*, *"Sinun vuorosi..."*. Ole HYVIN huolellinen kannustuskeinojen käytössä, ettei tutkimusryhmien välille tule eroja (tutkijan vaikutus menetelmän luotettavuuteen). Odota vielä 10 sekuntia. Jos lapsi on yhä hiljaa, kannusta uudelleen sanomalla: *"Kerro minulle, mitä tapahtui"*. Jos lapsi on hiljaa kesken tarinan, rohkaise häntä jatkamaan kertomista sanomalla: *"Mitä muuta sinulle tulee mieleen?"*, *"Jatka vielä"*, *"Kerro minulle vielä jotain lisää"*, *"Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu."*

3. Sillä ei ole merkitystä, mitä nimityksiä lapsi käyttää päähenkilöistä kerronnan aikana; älä korjaa lapsen ilmaisua. Jos lapsi ei tiedä, miten kuvata tapahtuma tai nimetä päähenkilö ja näyttää juuttuvan tilanteeseen tai kysyy sinulta apua, kannusta häntä sanomalla: *"Voit kutsua sitä millä nimellä haluat", "Mikä se on mielestäsi?", "Millä nimellä sinä kutsuisit sitä?"*.
4. Vältä kysymästä kysymyksiä kuten:
 - a) *"Mitä hän tekee siellä?", "Kuka juoksee?"*
 - b) *"Mikä tämä on?", "Kenet/minkä näet kuvassa?"*
 (jotta et häiritsisi/vaikuttaisi lapsen kerrontaan, estäisi lasta käyttämästä epätäydellisiä lauseita, välttyäksesi deiktisiltä viittauksilta).
5. Jos lapsi alkaa kertoa tarinaa omista kokemuksistaan, esim. *"Näin tuollaisen linnun aamulla"* tai *"Menen äitini kanssa kauppaan koulun jälkeen..."*, anna lapselle hieman aikaa kertoa omista kokemuksistaan ja pyydä sitten lempeästi lasta kertomaan tarinaa kuvista. (Jätä tämä tarinaan kuulumaton osa analyysien ulkopuolelle.)
6. Aikaisempaan kokemukseesi ja kulttuuritaustaasi perustuen voit rohkaista lasta sanomalla esim. *"Hyvä", "Hieno"* jokaisen kuvaparin jälkeen (ennen kuin seuraava kuvapari avataan). (Tämä helpottaa ilmausten yhdistämistä tiettyyn kuvaan litteroinnin aikana.) Älä kuitenkaan tee näin, jos sinusta tuntuu, että se häiritsee lapsen kerrontaa ja ajatusten kulkua.

Miten tarinoiden tuloksia verrataan (tai ei verrata) keskenään

- Kun testaat kaksikielistä lasta hänen molemmilla kielillään, älä käytä Kissa ja/tai Koira tarinaa yhdellä kielellä ja Linnunpoikaset ja/tai Vuohenpoikaset tarinaa toisella kielellä.
- Älä käytä Kissa ja/tai Koira tarinoita yhdellä testauskerralla ja Linnunpoikaset ja/tai Vuohenpoikaset tarinoita toisella testauskerralla, äläkä vertaa niitä keskenään.
- Miksi? Kaikkia MAIN tarinoita ei voi suoraan verrata kaikilta osin keskenään. Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että näiden neljän tarinan välillä on joitain vivahde-eroja, erityisesti ymmärtämistä mittaavissa kysymyksissä. Linnunpoikaset ja Vuohenpoikaset ovat suunnilleen rinnakkaiset; Kissa ja Koira tarinat ovat myös rinnakkaiset, mutta eroavat Linnunpoikasista ja Vuodenpoikasista joiltain osin (esim. juonen, päähenkilöiden lukumäärän ja joidenkin ymmärtämistä mittaavien kysymysten osalta).
- Kun testaat yksi- tai kaksikielisiä lapsiryhmiä MAIN:lla, varmista, että käytät oikeaa tasapainotuksen menettelytapaa. Tasapainotus vähentää tarinan ja elisitointitavan (uudelleen kerronta, mallitarina, tarinan luominen) vaikutusta tuloksiin.

Menetelmän tasapainotus tieteellisessä tutkimuksessa

Tutkittavien kielten ja käytettävän tarinan järjestys on tasapainotettava, kun kerätään aineistoa tieteellistä tutkimusta varten (Kissa/Koira – (pääasiassa) uudelleen kerronta/mallitarina ja Linnunpoikaset/Vuohenpoikaset – (pääasiassa) tarinan luominen). Käytä seuraavaa menettelytapaa tasapainotuksessa (jos arvioit lasta vain yhdellä kielellä, käytä joko tasapainotettua järjestystä 1, 2, 5 ja 6 tai 3, 4, 7 ja 8):

Lapsen numero	Kieli	Mallitarina/ Uudelleen kerronta	Tarinan luominen	Kieli	Mallitarina/ Uudelleen kerronta	Tarinan luominen
1	L1	Kissa	Linnunpoikaset	L2	Koira	Vuohenpoikaset
2	L1	Kissa	Vuohenpoikaset	L2	Koira	Linnunpoikaset
3	L2	Kissa	Vuohenpoikaset	L1	Koira	Linnunpoikaset
4	L2	Kissa	Linnunpoikaset	L1	Koira	Vuohenpoikaset
5	L1	Koira	Linnunpoikaset	L2	Kissa	Vuohenpoikaset
6	L1	Koira	Vuohenpoikaset	L2	Kissa	Linnunpoikaset
7	L2	Koira	Vuohenpoikaset	L1	Kissa	Linnunpoikaset
8	L2	Koira	Linnunpoikaset	L1	Kissa	Vuohenpoikaset

Huomioi, että eri tarinoiden ja eri elisitointimenetelmien tuloksia ei voi suoraan verrata keskenään (ks. yllä).

Protokolla: Kissa

Tarinan luominen / Uudelleen kerronta / Mallitarina

Lapsen nimi: _____
Syntymäaika: _____
Testauspäivä: _____
Lapsen ikä testaushetkellä (v;kk.pv) _____
Sukupuoli: _____
Testaaja: _____
L2 kielelle altistuminen (kk): _____
Päivähoidon aloitusikä: _____
Päivähoitopaikan nimi: _____

Varmista, että kaikki kirjekuoret ovat pöydällä ennen kuin aloitat tutkimisen. Laita audiotallennin valmiiksi tallennusta varten. Aloita tallennus ennen alkulämmittelyä.

Alkulämmittely

Kysy esimerkiksi: Kuka on paras kaverisi? Onko sinusta mukava katsoa televisiota? Onko sinusta mukava kertoa tarinoita? Onko sinusta mukava kuunnella tarinoita?

Ohjeet

Tarinan luomisen ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista ja sitten voit kertoa minulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis?*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa. Sano lapselle: *Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro niin hyvä tarina kuin voit. Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: Kerro minulle, mitä tapahtui (osoita kuvaa). Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: “Mitä muuta sinulle tulee mieleen?”, “Jatka vielä”, “Kerro minulle vielä jotain lisää”, “Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu”. Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: ”Oletko lopettanut?”*

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Uudelleen kerronnan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, sinä saat kertoa minulle tämän tarinan uudelleen.*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, *Tästä tarina alkaa:* (osoita kuvaa 1). *Olipa kerran leikkisä kissa, joka näki keltaisen perhosen istumassa pensaassa päällä. Kissa hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata perhosen. Samaan aikaan iloinen poika oli tulossa ongelta. Hänellä oli kaloja ämpärissä ja pallo kädessään. Hän näki, että kissa jahtasi perhosta.*

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). *Perhonen lensi kuitenkin nopeasti karkuun ja kissa tipahti pensaaseen. Se satutti itsensä ja oli tosi vihainen. Poika säikähti meteliä niin, että hänen pallonsa tipahti. Kun poika näki pallonsa vierivän veteen, hän huusi ”Voi ei, palloni karkasi!” Hän oli surullinen ja halusi pallonsa takaisin. Sillä välin kissa huomasi pojan ämpärin ja ajatteli: ”Minä haluan kalaa”.*

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). *Samaan aikaan poika yritti vetää palloa pois vedestä onkivavallaan. Hän ei huomannut lainkaan, että kissa sieppasi kalat. Kissa oli kuitenkin todella tyytyväinen päästessään syömään herkullisia kaloja. Loppujen lopuksi poikakin oli iloinen, kun sai pallonsa takaisin.*

Ja tähän tarina loppui.

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa siten, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: *Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro minulle niin hyvä tarina kuin voit.* Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: *”Kerro minulle, mitä tapahtui”* (osoita kuvaa). Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: *”Mitä muuta sinulle tulee mieleen?”*, *”Jatka vielä”*, *”Kerro minulle vielä jotain lisää”*, *”Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu”*. Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: *”Oletko lopettanut?”*

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Mallitarinan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan.* Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: *Katso ensin koko tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, kysyn sinulta muutamia kysymyksiä tästä tarinasta.*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, *Tästä tarina alkaa:* (osoita kuvaa 1). *Olipa kerran leikkisä kissa, joka näki keltaisen perhosen istumassa pensaassa päällä. Kissa hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata perhosen. Samaan aikaan iloinen poika oli tulossa ongelta. Hänellä oli kaloja ämpärissä ja pallo kädessään. Hän näki, että kissa jahtasi perhosta.*

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). *Perhonen lensi kuitenkin nopeasti karkuun ja kissa tipahti pensaaseen. Se satutti itsensä ja oli tosi vihainen. Poika säikähti meteliä niin, että hänen pallonsa tipahti. Kun poika näki pallonsa vierivän veteen, hän huusi ”Voi ei, palloni karkasi!” Hän oli surullinen ja halusi pallonsa takaisin. Sillä välin kissa huomasi pojan ämpärin ja ajatteli: ”Minä haluan kalaa”.*

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). *Samaan aikaan poika yritti vetää palloa pois vedestä onkivavallaan. Hän ei huomannut lainkaan, että kissa sieppasi kalat. Kissa oli kuitenkin todella tyytyväinen päästessään syömään herkullisia kaloja. Loppujen lopuksi poikakin oli iloinen, kun sai pallonsa takaisin.*

Ja tähän tarina loppui.

Kun olet sanonut *Ja tähän tarina loppui* kysy ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Pisteytyslomake: Kissa

Osa I: Tuotto

A. Kertomuksen sisältö; B. Episodirakenteen kompleksisuus; C. Mielen tilan ilmaukset

(MTI)

A. Kertomuksen sisältö

		Esimerkkejä oikeista ilmauksista¹	Score
A1.	Alku-asetelma	Tapahtuma-aika ja -paikka, esim. olipa kerran/eräänä päivänä/kauan sitten järven rannalla/järvellä/joen rannalla/veden äärellä/rannalla/niityllä...	0 1 2 ²
<i>Episodi 1: Kissa (Episodin päähenkilöt: kissa ja perhonen)</i>			
A2.	MTI alkusysäyksenä	Kissa oli leikkisä/utelias Kissa näki perhosen	0 1
A3.	Tavoite	Kissa halusi napata perhosen/ottaa perhosen kiinni/leikkiä perhosen kanssa (jotta saisi) + verbi (napata, ottaa kiinni, leikkiä)	0 1
A4.	Toiminta	Kissa hyppäsi eteenpäin/ylöspäin Kissa jahtasi/alkoi jahdata Kissa yritti + verbi (napata, saada, tarttua, ottaa)	0 1
A5.	Seuraus	Kissa tippui pensaaseen/ei saanut perhosta/ei ollut tarpeeksi nopea Perhonen karkasi/pääsi karkuun/lensi pois/oli liian nopea	0 1
A6.	MTI reaktiona	Kissa oli pettynyt/vihainen/harmissaan Perhonen oli iloinen	0 1
<i>Episodi 2: Poika (Episodin päähenkilö: poika)</i>			
A7.	MTI alkusysäyksenä	Poika oli surullinen/huolissaan pallostaan Poika näki, että pallo oli vedessä	0 1
A8.	Tavoite	Poika päätti/halusi ottaa pallonsa takaisin (jotta) + verbi (saisi)	0 1
A9.	Toiminta	Poika veti/vetää/yritti vetää palloa pois vedestä	0 1
A10.	Seuraus	Poika sai pallonsa takaisin Pallo pelastettiin	0 1
A11.	MTI reaktiona	Poika oli iloinen/tyytyväinen/mielissään/helpottunut (kun sai pallonsa takaisin)	0 1
<i>Episodi 3: Kissa (Episodin päähenkilö: kissa)</i>			
A12.	MTI alkusysäyksenä	Kissa oli nälkäinen/utelias/innoissaan kalasta Kissa näki/huomasi kalan	0 1
A13.	Tavoite	Kissa halusi/päätti ottaa/napata/syödä/varastaa kalan (jotta saisi) + verbi (syödä, ottaa)	0 1
A14.	Toiminta	Kissa tarttui/tarttuu/otti/ottaa/varasti/varastaa kalan Kissa kahmaisee/vetää/ottaa/kurottaa kalan (ämpäristä/sankosta)	0 1

¹ Jos lapsen ilmaisu mietityttää tai ilmaus ei ole pisteytyslomakkeella, tarkista ilmaisuesimerkit käsikirjasta.

² Nolla pistettä väärästä tai puuttuvasta vastauksesta, 1 piste oikeasta vastauksesta, 2 pistettä viittauksesta sekä *aikaan* että *paikkaan*.

		Kissa yritti + verbi (ottaa, saada)	
A15.	Seuraus	Kissa söi kalaa (-n, -t)/sai kalan/kalat	0 1
A16.	MTI reaktiona	Kissa oli tyytyväinen/iloinen/mielissään/onnellinen/ei nälkäinen (enää)	0 1
A17.	Kokonaispistemäärä /17:		

B. Rakenteellinen kompleksisuus

(Episodirakenteen osat: Ta=tavoite, To=toiminta, Se=seuraus; laita lapsen saavuttamien epätäydellisten (ToSe, Ta ja TaTo/TaSe) täydellisten (TaToSe) episodirakenteiden kokonaismäärä jokaiseen sarakkeeseen)

ToSe kokonaismäärä	Ta kokonaismäärä (ei To tai Se)	TaTo / TaSe kokonaismäärä	TaToSe kokonaismäärä
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Mielen tilan ilmaukset (MTI)

C1.	<p>Kokonaismäärä (MTI). Mielen tilan ilmauksia ovat:</p> <p>Havaintoihin liittyvät ilmaukset esim. <i>nähdä, kuulla, tuntea, haistaa;</i></p> <p>Fysiologiseen tilaan liittyvät ilmaukset esim. <i>janoinen, nälkäinen, väsynyt, kiukkuinen, kipeä;</i></p> <p>Tietoisuuteen liittyvät ilmaukset esim. <i>elossa, hereillä, unessa;</i></p> <p>Tunnetilat esim. <i>surullinen, onnellinen, iloinen, vihainen, huolestunut, pettynyt, peloissaan, ylpeä, urhea, mielissään, yllättynyt;</i></p> <p>Mielen tilaan liittyvät verbit esim. <i>haluta, ajatella, tietää, unohtaa, päättää, uskoa, ihmetellä, suunnitella;</i></p> <p>Kielelliset verbit esim. <i>sanoa, kutsua, huutaa, varoittaa, kysyä</i></p>
-----	---

Osa II: Ymmärtäminen

		Esimerkkejä oikeista vastauksista	Esimerkkejä vääristä vastauksista	Pisteet
0	Oliko tarina sinusta mukava?	Lämmittelykysymys, ei pisteetä		
D1.	Miksi kissa hyppää eteenpäin? (osoita kuvia 1-2) (Episodi 1: Tavoite)	Haluaa saada/napata/jahdata/leikkiä perhosen kanssa Haluaa perhosen (Jotta) + verbi (saada, ottaa) perhosen	Se lähtee pois/ juoksee/haluaa hypätä Kissat hyppivät/juoksevat aina	0 1
D2.	Miltä kissasta tuntuu? (osoita kuvaa 3) (MTI reaktiona)	Vihaiselta/pahalta/pettyneeltä/siihen sattuu/kipeältä/ei hyvältä/ei mukavalta	Hyvältä/iloiselta	0 1
D3.	<i>(Kysy D3 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D2 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D2, anna siitä piste kohtaan D3 ja jatka kysymykseen D4.)</i> Mistä sinä tiedät, että kissasta tuntuu vihaiselta/pettyneeltä/ kissaan sattuu jne.? ³	Koska se ei saanut perhosta kiinni/se tippui pensaaseen/koska piikikkääseen/ pistelevään pensaaseen tipahtaminen sattuu Perhonen pääsee karkuun/pois	Asiaankuulumaton vastaus	0 1
D4.	Miksi poika pitää onkivapaa vedessä? (osoita kuvaa 5) (Episodi 2: Tavoite)	Haluaa/aikoo saada/ottaa pallon (takaisin) Haluaa pallon (takaisin) (Jotta) + verbi (saada, ottaa) pallonsa (takaisin/pois)	Haluaa leikkiä vedessä	0 1
D5.	Miltä pojasta tuntuu? (osoita kuvaa 6) (MTI reaktiona)	Hyvältä/hienolta/onnelliselta/ tyytyväiseltä/iloiselta	Pahalta/vihaiselta/ suuttuneelta/ surulliselta	0 1
D6.	<i>(Kysy D6 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D5 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D5, anna siitä piste kohtaan D6 ja jatka kysymykseen D7.)</i> Mistä sinä tiedät, että pojasta tuntuu	Sai pallon takaisin/pallo on takaisin Pystyi/onnistui + verbi (saada, ottaa)	Hän hymyilee/näyttää siltä/muu asiaankuulumaton vastaus	0 1

³ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D2.

	hyvältä/hienolta/onnelliselta/tyytyväiseltä? ⁴			
D7.	Miksi kissa nappaa kaloja? (osoita kuvaa 5) (Episodi 3: Tavoite)	Päätti/haluaa syödä/varastaa kalan Käyttää tilannetta/mahdollisuutta hyväkseen, kun poika ei katso Ei saanut perhosta/Ei onnistunut saamaan perhosta Kissat tykkää kalasta (yleistieto) Kalat ovat herkullisia/maukkaita	Haluaa leikkiä kalalla/kaloilla	0 1
D8.	Kuvittele, että poika näkee kissan. Miltä pojasta tuntuu? (osoita kuvaa 6) (MTI reaktiona)	Pahalta/vihaiselta/surulliselta suuttuneelta/ei hyvältä	Hyvältä/onnelliselta/tyytyväiseltä/iloiselta	0 1
D9.	<i>(Kysy D9 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D8 oikean vastauksen ilman selitystä/perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D8, anna siitä piste kohtaan D9 ja jatka kysymykseen D10.)</i> Mistä sinä tiedät, että pojasta tuntuu pahalta/ vihaiselta/ suuttuneelta ym.? ⁵	Kissa söi/syö/otti/on ottanut kalat Poika halusi syödä/ottaa kalat Ne oli pojan kaloja	Onkivapa on maassa tai muu asiaankuulumaton vastaus	0 1
D10.	Tuleeko pojasta kissan ystävä? Miksi?	Ei – antaa ainakin yhden järkevän perustelun (kissa söi/varasti kalat) tai muun sopivan vastauksen	Kyllä/en tiedä/tai muu asiaankuulumaton vastaus	0 1
D11.	Kokonaispistemäärä /10:			

⁴ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D5.

⁵ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D8.

Protokolla: Koira

Tarinan luominen / Uudelleen kerronta / Mallitarina

Lapsen nimi: _____
Syntymäaika: _____
Testauspäivä: _____
Lapsen ikä testaushetkellä (v;kk.pv) _____
Sukupuoli: _____
Testaaja: _____
L2 kielelle altistuminen (kk): _____
Päivähoidon aloitusikä: _____
Päivähoitopaikan nimi: _____

Varmista, että kaikki kirjekuoret ovat pöydällä ennen kuin aloitat tutkimisen. Laita audiotallennin valmiiksi tallennusta varten. Aloita tallennus ennen alkulämmittelyä.

Alkulämmittely

Kysy esimerkiksi: Kuka on paras kaverisi? Onko sinusta mukava katsoa televisiota? Onko sinusta mukava kertoa tarinoita? Onko sinusta mukava kuunnella tarinoita?

Ohjeet

Tarinan luomisen ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista ja sitten voit kertoa minulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis?*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa. Sano lapselle: *Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro niin hyvä tarina kuin voit. Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: Kerro minulle, mitä tapahtui (osoita kuvaa). Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: "Mitä muuta sinulle tulee mieleen?", "Jatka vielä", "Kerro minulle vielä jotain lisää", "Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu". Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: "Oletko lopettanut?"*

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Uudelleen kerronnan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, sinä saat kertoa minulle tämän tarinan uudelleen.*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, *Tästä tarina alkaa:* (osoita kuvaa 1). *Olipa kerran leikkisä koira, joka näki harmaan hiiren istumassa puun lähellä. Koira hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata hiiren. Samaan aikaan iloinen poika oli tulossa ostoksilta. Hänellä oli makkaroita kassissa ja ilmapallo kädessään. Hän näki, että koira jahtasi hiirtä.*

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). *Hiiri juoksi kuitenkin nopeasti karkuun ja koira törmäsi puuhun. Se satutti itsensä ja oli todella vihainen. Poika säikähti meteliä niin, että hänen ilmapallonsa karkasi hänen käsistään. Kun hän näki ilmapallonsa lentävän puuhun, hän huusi: ”Voi ei, ilmapalloni karkasi!” Hän oli surullinen ja halusi ilmapallonsa takaisin. Sillä välin koira huomasi pojan kassin ja ajatteli: ”Minä haluan makkaraa”.*

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). *Samaan aikaan poika yritti vetää ilmapalloa alas puusta. Hän ei huomannut lainkaan, että koira sieppasi makkarat. Koira oli kuitenkin todella tyytyväinen päästessään syömään herkullisia makkaroita. Loppujen lopuksi poikakin oli iloinen, kun sai ilmapallonsa takaisin.*

Ja tähän tarina loppui.

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa siten, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: *Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro minulle niin hyvä tarina kuin voit.* Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: *”Kerro minulle, mitä tapahtui”* (osoita kuvaa). Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: *”Mitä muuta sinulle tulee mieleen?”*, *”Jatka vielä”*, *”Kerro minulle vielä jotain lisää”*, *”Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu”*. Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: *”Oletko lopettanut?”*

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Mallitarinan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan.* Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: *Katso ensin koko tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, kysyn sinulta muutamia kysymyksiä tästä tarinasta.*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, *Tästä tarina alkaa:* (osoita kuvaa 1). *Olipa kerran leikkisä koira, joka näki harmaan hiiren istumassa puun lähellä. Koira hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata hiiren. Samaan aikaan iloinen poika oli tulossa ostoksilta. Hänellä oli makkaroita kassissa ja ilmapallo kädessään. Hän näki, että koira jahtasi hiirtä.*

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). *Hiiri juoksi kuitenkin nopeasti karkuun ja koira törmäsi puuhun. Se satutti itsensä ja oli todella vihainen. Poika säikähti meteliä niin, että hänen ilmapallonsa karkasi hänen käsistään. Kun hän näki ilmapallonsa lentävän puuhun, hän huusi: ”Voi ei, ilmapalloni karkasi!” Hän oli surullinen ja halusi ilmapallonsa takaisin. Sillä välin koira huomasi pojan kassin ja ajatteli: ”Minä haluan makkaraa”.*

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). *Samaan aikaan poika yritti vetää ilmapalloa alas puusta. Hän ei huomannut lainkaan, että koira sieppasi makkarat. Koira oli kuitenkin todella tyytyväinen päästessään syömään herkullisia makkaroita. Loppujen lopuksi poikakin oli iloinen, kun sai ilmapallonsa takaisin.*

Ja tähän tarina loppui.

Kun olet sanonut *Ja tähän tarinan loppui* kysy ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Pisteytyslomake: Koira

Osa I: Tuotto

A. Kertomuksen sisältö; B. Episodirakenteen kompleksisuus; C. Mielen tilan ilmaukset

(MTI)

A. Kertomuksen sisältö

		Examples of correct responses ⁶	Score
A1.	Alku-asetelma	Tapahtuma-aika ja -paikka, esim. olipa kerran/eräänä päivänä/kauan sitten... metsässä/puistossa/niityllä/kentällä/puun vieressä/puun lähellä/tien varrella	0 1 2 ⁷
<i>Episodi 1: Koira (Episodin päähenkilöt: koira ja hiiri)</i>			
A2.	MTI alkusäyksenä	Koira oli leikkisä/utelias Koira näki hiiren	0 1
A3.	Tavoite	Koira halusi napata/ottaa hiiren kiinni/leikkiä hiiren kanssa (jotta saisi) + verbi (napata, ottaa, leikkiä)	0 1
A4.	Toiminta	Koira hyppäsi eteenpäin/ylös Koira jahtasi/alkoi jahdata Koira yritti + verbi (napata, saada, kahmaista, ottaa)	0 1
A5.	Seuraus	Koira löi päänsä/törmäsi puuhun/ei saanut hiirtä/ei ollut tarpeeksi nopea Hiiri pääsi karkuun/juoksi puun taakse/oli liian nopea	0 1
A6.	MTI reaktiona	Koira oli pettynyt/vihainen/harmissaan Hiiri oli iloinen/onnellinen/helpottunut	0 1
<i>Episodi 2: Poika (Episodin päähenkilö: poika)</i>			
A7.	MTI alkusäyksenä	Poika oli surullinen/huolissaan ilmapallosta Poika näki ilmapallon puussa	0 1
A8.	Tavoite	Poika päätti/halusi ottaa ilmapallonsa takaisin (Jotta) + verbi (saada) takaisin	0 1
A9.	Toiminta	Poika veti/vetää/yritti vetää ilmapalloa alas/pois puusta Poika hyppäsi ilmapallon perään/kurkotti (ottamaan) ilmapalloa/kiipesi/kiipeää (puuhun)	0 1
A10.	Seuraus	Poika sai ilmapallonsa takaisin Ilmapallo pelastettiin	0 1
A11.	MTI reaktiona	Poika oli iloinen/onnellinen/tyytyväinen/mielissään/helpottunut (kun sai ilmapallonsa takaisin)	0 1
<i>Episodi 3: Koira (Episodin päähenkilö: koira)</i>			
A12.	MTI alkusäyksenä	Koira näki/huomasi makkarat (kassissa) Koira oli nälkäinen/utelias/innoissaan makkaroista	0 1
A13.	Tavoite	Koira halusi/päätti ottaa/napata/syödä/varastaa makkarat	0 1

⁶ Jos lapsen ilmaisu mietityttää tai ilmaus ei ole pisteytyslomakkeella, tarkista ilmaisuesimerkit käsikirjasta.

⁷ Nolla pistettä väärästä tai puuttuvasta vastauksesta, 1 piste oikeasta vastauksesta, 2 pistettä viittauksesta sekä *aikaan* että *paikkaan*.

		(Jotta saisi) + verbi (syödä)	
A14.	Toiminta	Koira kahmaisi/kahmaisee/veti/vetää/otti/ottaa/varasti/ varastaa makkarat Koira kahmaisee/vetää/ottaa/kurottaa makkarat (kassista) Koira yritti + verbi (ottaa, saada)	0 1
A15.	Seuraus	Koira söi/sai makkarat	0 1
A16.	MTI reaktiona	Koira oli tyytyväinen/iloinen/mielissään/onnellinen/ei nälkäinen (enää)	0 1
A17.	Kokonaispistemäärä /17:		

B. Rakenteellinen kompleksisuus

(Episodirakenteen osat: Ta=tavoite, To=toiminta, Se=seuraus; laita lapsen saavuttamien epätäydellisten (ToSe, Ta ja TaTo/TaSe) täydellisten (TaToSe) episodirakenteiden kokonaismäärä jokaiseen sarakkeeseen)

ToSe kokonaismäärä	Ta kokonaismäärä (ei To tai Se)	TaTo / TaSe kokonaismäärä	TaToSe kokonaismäärä
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Mielen tilan ilmaukset (MTI)

C1.	<p>Kokonaismäärä (MTI). Mielen tilan ilmauksia ovat:</p> <p>Havaintoihin liittyvät ilmaukset esim. <i>nähdä, kuulla, tuntea, haistaa;</i></p> <p>Fysiologiseen tilaan liittyvät ilmaukset esim. <i>janoinen, nälkäinen, väsynyt, kiukkuinen, kipeä;</i></p> <p>Tietoisuuteen liittyvät ilmaukset esim. <i>elossa, hereillä, unessa;</i></p> <p>Tunnetilat esim. <i>surullinen, onnellinen, iloinen, vihainen, huolestunut, pettynyt, peloissaan, ylpeä, urhea, mielissään, yllättynyt;</i></p> <p>Mielen tilaan liittyvät verbit esim. <i>haluta, ajatella, tietää, unohtaa, päättää, uskoa, ihmetellä, suunnitella;</i></p> <p>Kielelliset verbit esim. <i>sanoa, kutsua, huutaa, varoittaa, kysyä</i></p>
-----	---

Osa II: Ymmärtäminen

		Esimerkkejä oikeista vastauksista	Esimerkkejä vääristä vastauksista	Pisteet
0	Oliko tarina sinusta mukava?	Lämmittelykysymys, ei pisteytetä		
D1.	Miksi koira hyppää eteenpäin? (osoita kuvia 1-2) (Episodi 1: Tavoite)	Haluaa saada/napata/jahdata/leikkiä hiiren kanssa Haluaa hiiren (Jotta) + verbi (saada, ottaa) hiiren	Se lähtee pois/ juoksee/haluaa hypätä Koirat hyppivät aina	0 1
D2.	Miltä koirasta tuntuu? (osoita kuvaa 3) (MTI reaktiona)	Vihaiselta/pahalta/pettyneeltä/siihen sattuu/kipeältä/ei hyvältä/ei mukavalta	Hyvältä/iloiselta	0 1
D3.	<i>(Kysy D3 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D2 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D2, anna siitä piste kohtaan D3 ja jatka kysymykseen D4.)</i> Mistä sinä tiedät, että koirasta tuntuu vihaiselta/pettyneeltä/koiraan sattuu jne.? ⁸	Koska se ei saanut hiirtä kiinni/se löi päänsä/se törmäsi puuhun Puuhun törmäminen sattuu Hiiri pääsi karkuun/pois	Asiaankuulumaton vastaus	0 1
D4.	Miksi poika hyppää ylöspäin? (osoita kuvaa 5) (Episodi 2: Tavoite)	Haluaa/aikoo saada/ottaa ilmapallon (takaisin) Haluaa ilmapallon (takaisin) (Jotta) + verbi (saada, ottaa) ilmapallonsa (takaisin/pois)	Haluaa kiipeillä puissa/kiipeilee puissa	0 1
D5.	Miltä pojasta tuntuu? (osoita kuvaa 6) (MTI reaktiona)	Hyvältä/hienolta/onnelliselta/tyytyväiseltä/iloiselta	Pahalta/vihaiselta/suuttuneelta/surulliselta	0 1
D6.	<i>(Kysy D6 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D5 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D5, anna siitä piste kohtaan D6 ja jatka kysymykseen D7.)</i> Mistä sinä tiedät, että pojasta tuntuu hyvältä/hienolta/onnelliselta/tyytyväiseltä? ⁹	Sai ilmapallon takaisin/Ilmapallo on takaisin Pystyi/onnistui + verbi (saada, ottaa) ilmapallon	Hän hymyilee/näyttää siltä/muu asiaankuulumaton vastaus	0 1

⁸ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D2.

⁹ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D5.

D7.	Miksi koira kahmii/nappaa makkaroita? (osoita kuvaa 5) (Episodi 3: Tavoite)	Päätti/haluaa syödä/varastaa makkarat Käyttää tilannetta/ mahdollisuutta hyväkseen, kun poika ei katso Ei saanut hiirtä/ei onnistunut saamaan hiirtä Koirat tykkäävät makkaroista (yleistieto) Makkarat ovat herkullisia/maukkaita	Haluaa leikkiä kassilla	0 1
D8.	Kuvittele, että poika näkee koiran. Miltä pojasta tuntuu? (osoita kuvaa 6) (MTI reaktiona)	Pahalta/ vihaiselta/surulliselta/ suuttuneelta/ei hyvältä	Hyvältä/onnelliselta/ tyytyväiseltä/ iloiselta	0 1
D9.	<i>(Kysy D9 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D8 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D8, anna siitä piste kohtaan D9 ja jatka kysymykseen D10.)</i> Mistä sinä tiedät, että pojasta tuntuu pahalta/ vihaiselta/suuttuneelta ym.? ¹⁰	Koira söi/syö/otti/on ottanut makkarat Poika halusi syödä/ottaa makkarat (itselleen) Ne oli pojan makkaroita	Asiaankuulumaton vastaus	0 1
D10.	Tuleeko pojasta koiran ystävä? Miksi?	Ei – antaa ainakin yhden järkevän perustelun (koira söi/varasti makkarat) tai muun sopivan vastauksen	Kyllä/en tiedä/tai muu asiaankuulumaton vastaus	0 1
D11.	Kokonaispistemäärä /10:			

¹⁰ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D8.

Protokolla: Linnunpoikaset

Tarinan luominen / Uudelleen kerronta / Mallitarina

Lapsen nimi: _____
Syntymäaika: _____
Testauspäivä: _____
Lapsen ikä testaushetkellä (v;kk.pv) _____
Sukupuoli: _____
Testaaja: _____
L2 kielelle altistuminen (kk): _____
Päivähoidon aloitusikä: _____
Päivähoitopaikan nimi: _____

Varmista, että kaikki kirjekuoret ovat pöydällä ennen kuin aloitat tutkimisen. Laita audiotallennin valmiiksi tallennusta varten. Aloita tallennus ennen alkulämmittelyä.

Alkulämmittely

Kysy esimerkiksi: Kuka on paras kaverisi? Onko sinusta mukava katsoa televisiota? Onko sinusta mukava kertoa tarinoita? Onko sinusta mukava kuunnella tarinoita?

Ohjeet

Tarinan luomisen ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista ja sitten voit kertoa minulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis?*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa. Sano lapselle: *Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro niin hyvä tarina kuin voit. Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: Kerro minulle, mitä tapahtui (osoita kuvaa).* Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: *“Mitä muuta sinulle tulee mieleen?”, “Jatka vielä”, “Kerro minulle vielä jotain lisää”, “Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu”.* Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: *”Oletko lopettanut?”*

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Uudelleen kerronnan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, sinä saat kertoa minulle tämän tarinan uudelleen.*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, *Tästä tarina alkaa*: (osoita kuvaa 1). *Olipa kerran äitilintu, joka näki, että hänen linnunpoikasensa olivat nälkäisiä. Äitilintu lensi pois, sillä se halusi löytää ruokaa linnunpoikasille. Nälkäinen kissa näki, että äitilintu lensi pois, ja se maukui: "Miau, mukavaa, mitä näenkään tuolla pesässä?"*

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). *Hetken päästä äitilintu tuli takaisin iso mato mukanaan, eikä nähnyt kissaa. Se oli iloinen, että hänen poikasensa saivat herkullisen madon. Samaan aikaan ilkeä kissa alkoi kiivetä ylös puuhun, sillä se halusi napata linnunpoikasen. Kissa tarttui yhteen linnunpoikasista. Urhea koira, joka oli kulkemassa ohi, näki, että linnunpoikaset olivat suuressa vaarassa. Se päätti pysäyttää kissan ja pelastaa linnunpoikaset.*

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). *Koira sanoi kissalle: "jätä linnunpoikaset rauhaan". Sitten se tarttui kissaa hännästä ja veti sen alas. Kissa päästi linnunpoikasen irti ja koira ajoi kissan tiehensä. Koira oli hyvin iloinen, että onnistui pelastamaan linnut, mutta kissa oli yhä nälkäinen.*

Ja tähän tarina loppui.

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa siten, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: *Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro minulle niin hyvä tarina kuin voit. Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: "Kerro minulle, mitä tapahtui" (osoita kuvaa).* Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: *"Mitä muuta sinulle tulee mieleen?", "Jatka vielä", "Kerro minulle vielä jotain lisää", "Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu".* Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: *"Oletko lopettanut?"*

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Mallitarinan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, kysyn sinulta muutamia kysymyksiä tästä tarinasta.*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, *Tästä tarina alkaa*: (osoita kuvaa 1). *Olipa kerran äitilintu, joka näki, että hänen linnunpoikasensa olivat nälkäisiä. Äitilintu lensi pois, sillä se halusi löytää ruokaa linnunpoikasille. Nälkäinen kissa näki, että äitilintu lensi pois, ja se maukui: "Miau, mukavaa, mitä näenkään tuolla pesässä?"*

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). *Hetken päästä äitilintu tuli takaisin iso mato mukanaan, eikä nähnyt kissaa. Se oli iloinen, että hänen poikasensa saivat herkullisen madon. Samaan aikaan ilkeä kissa alkoi kiivetä ylös puuhun, sillä se halusi napata linnunpoikasen. Kissa tarttui yhteen linnunpoikasista. Urhea koira, joka oli kulkemassa ohi, näki, että linnunpoikaset olivat suuressa vaarassa. Se päätti pysäyttää kissan ja pelastaa linnunpoikaset.*

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). *Koira sanoi kissalle: "jätä linnunpoikaset rauhaan". Sitten se tarttui kissaa hännästä ja veti sen alas. Kissa päästi linnunpoikasen irti ja koira ajoi kissan tiehensä. Koira oli hyvin iloinen, että onnistui pelastamaan linnut, mutta kissa oli yhä nälkäinen.*

Ja tähän tarina loppui.

Kun olet sanonut *Ja tähän tarinan loppui* kysy ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Pisteytyslomake: Linnunpoikaset

Osa I: Tuotto

A. Kertomuksen sisältö; B. Episodirakenteen kompleksisuus; C. Mielen tilan ilmaukset

(MTI)

A. Kertomuksen sisältö

		Esimerkkejä oikeista ilmauksista ¹¹	Pisteet
A1.	Alku-asetelma	Tapahtuma-aika ja -paikka, esim. olipa kerran/eräänä päivänä/kauan sitten... metsässä/niityllä/puutarhassa/kentällä/linnun pesässä/puussa/ylhällä puussa	0 1 2 ¹²
<i>Episodi 1: Äitilintu (Episodin päähenkilöt: äitilintu ja linnunpoikaset)</i>			
A2.	MTI alkusysäyksenä	Linnunpoikaset olivat nälkäisiä/halusivat ruokaa/pyysivät/huusivat ruokaa <Äiti / Lintu/ Vanhempi jne. > näki , että poikaset olivat nälkäisiä/halusivat ruokaa	0 1
A3.	Tavoite	Äitilintu halusi ruokkia poikaset/saada/tuoda/hakea/löytää ruokaa/matoja (Jotta) + verbi (saisi ruokaa)	0 1
A4.	Toiminta	Äitilintu lensi pois/meni pois/haki ruokaa/etsi ruokaa Äitilintu yritti + verbi (hakea ruokaa)	0 1
A5.	Seuraus	Äitilintu sai/nappasi/toi ruokaa/tuli takaisin tuoden ruokaa/madon/syötti poikaset Linnunpoikaset saivat ruokaa/madon	0 1
A6.	MTI reaktiona	Äiti oli iloinen/tyytyväinen/mielissään Linnunpoikaset olivat iloisia/tyytyväisiä/mielissään/eivät olleet enää nälkäisiä	0 1
<i>Episodi 2: Kissa (Episodin päähenkilöt: kissa ja linnunpoikaset)</i>			
A7.	MTI alkusysäyksenä	Kissa näki äidin lentävän pois/ näki , että linnunpoikaset olivat yksin/ näki , että pesässä oli ruokaa Kissa oli nälkäinen/kissa ajatteli, että "nam"	0 1
A8.	Tavoite	Kissa halusi syödä/ napata/tappaa linnunpoikasen (-t) (Jotta) + verbi (syödä, napata, tappaa, saada)	0 1
A9.	Toiminta	Kissa kiipesi/kiipeää puuhun Kissa yritti kurottaa/saada linnunpoikasen (-t) Kissa kiipesi/hyppäsi ylöspäin (puuhun)	0 1
A10.	Seuraus	Kissa tarttui linnunpoikaseen/nappasi/sai linnunpoikasen Kissa melkein – verbi (napata, saada)	0 1
A11.	MTI reaktiona	Kissa oli iloinen Lintu (-nut) pelkäsi(-vät)/oli(-vat) peloissaan/huusivat kivusta	0 1
<i>Episodi 3: Koira (Episodin päähenkilöt: koira, kissa ja linnunpoikaset)</i>			
A12.	MTI alkusysäyksenä	Koira näki , että lintu oli vaarassa/ näki että kissa nappasi/otti linnun	0 1

¹¹ Jos lapsen ilmaisu mietityttää tai ilmaus ei ole pisteytyslomakkeella, tarkista ilmaisuesimerkit käsikirjasta.

¹² Nolla pistettä väärästä tai puuttuvasta vastauksesta, 1 piste oikeasta vastauksesta, 2 pistettä viittauksesta sekä *aikaan* että *paikkaan*.

		Lintu (-nut) olivat vaarassa	
A13.	Tavoite	Koira päätti/halusi pysäyttää kissan Koira päätti/halusi auttaa/pelastaa/suojella lintua (-ja) (Jotta saisi) + verbi (pysäyttää, pelastaa, auttaa)	0 1
A14.	Toiminta	Koira veti/vetää/raahasi/raahaa kissan alas/puri/puree/hyökkäsi/hyökkää kissan päälle/vetää/tarttui kissan häntään Koira yritti + verbi (vetää, raahata, saada alas)	0 1
A15.	Seuraus	Koira ajoi kissan pois/säikäytti kissan pois Kissa päästi irti poikasesta/juoksi pois Lintu(-nut) pelastui(-vat)/pelastettiin	0 1
A16.	MTI reaktiona	Koira oli helpottunut/onnellinen/ylpeä (siitä, että oli pelastanut linnunpoikasen) Kissa oli vihainen/pettynyt/siitä tuntui huonolta/vihaiselta/pelokkaalta/kissan häntään sattui Lintu(-nut) oli(-vat) helpottunut(-neita)/ iloinen(- sia)/turvassa Äitilintu oli helpottunut/onnellinen	0 1
A17.	Kokonaispistemäärä /17:		

B. Rakenteellinen kompleksisuus

(Episodirakenteen osat: Ta=tavoite, To=toiminta, Se=seuraus; laita lapsen saavuttamien epätäydellisten (ToSe, Ta ja TaTo/TaSe) täydellisten (TaToSe) episodirakenteiden kokonaismäärä jokaiseen sarakkeeseen)

ToSe kokonaismäärä	Ta kokonaismäärä (ei To tai Se)	TaTo / TaSe kokonaismäärä	TaToSe kokonaismäärä
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Mielen tilan ilmaukset (MTI)

C1.	<p>Kokonaismäärä (MTI). Mielen tilan ilmauksia ovat:</p> <p>Havaintoihin liittyvät ilmaukset esim. <i>nähdä, kuulla, tuntea, haistaa;</i></p> <p>Fysiologiseen tilaan liittyvät ilmaukset esim. <i>janoinen, nälkäinen, väsynyt, kiukkuinen;</i></p> <p>Tietoisuuteen liittyvät ilmaukset esim. <i>elossa, hereillä, unessa;</i></p> <p>Tunnetilat esim. <i>surullinen, onnellinen, vihainen, huolestunut, pettynyt;</i></p> <p>Mielen tilaan liittyvät verbit esim. <i>haluta, ajatella, tietää, unohtaa, päättää, uskoa, ihmetellä, suunnitella;</i></p> <p>Kielelliset verbit esim. <i>sanoa, kutsua, huutaa, varoittaa, kysyä</i></p>	
-----	---	--

Osa II: Ymmärtäminen

		Esimerkkejä oikeista vastauksista	Esimerkkejä vääristä vastauksista	Pisteet
0	Oliko tarina sinusta mukava?	Lämmittelykysymys, ei pisteytetä		
D1.	Miksi äitilintu lentää pois? (osoita kuvia 1-2) (Episodi 1: Tavoite/MTI alkusysäyksenä)	Haluaa ruokkia/menee hakemaan matoja/ ruokaa (Jotta voisi) + verbi (ruokkia) linnunpoikaset Linnunpoikasilla on nälkä	Se lähtee/menee töihin Menee hakemaan isän On peloissaan	0 1
D2.	Miltä linnunpoikasista tuntuu? (osoita kuvaa 1) (MTI alkusysäyksenä)	Pahalta/nälkäiseltä Haluavat ruokaa	Hyvältä/iloiselta/ onnelliselta/ yllättyneeltä/ yksinäiseltä/ pelästyneeltä	0 1
D3.	<i>(kysy D3 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D2 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D2, anna siitä piste kohtaan D3 ja jatka kysymykseen D4)</i> Mistä sinä tiedät, että linnunpoikasista tuntuu pahalta/nälkäiseltä jne.? ¹³	Koska niiden suut ovat auki/pyytävät ruokaa Huutavat: ”Haluamme ruokaa/Olemme nälkäisiä” Äiti meni hakemaan ruokaa/äiti tuli takaisin ja sillä oli mato mukana/äiti tuli takaisin tuomaan ruokaa Linnunpoikasilla on aina nälkä (yleistieto)	Koska he ovat iloisia/laulavat/ Halusivat lähteä äidin mukaan Ovat peloissaan, koska näkivät kissan Pahalta/pelkäävät koska äitilintu lentää pois	0 1
D4.	Miksi kissa kiipeää puuhun? (osoita kuvaa 3) (Episodi 2: Tavoite)	Se haluaa saada/tappaa/ syödä linnunpoikasen (-t) Haluaa linnunpoikasen (Jotta voisi) + verbi (saada, tappaa, syödä) linnunpoikasen Ei voinut vastustaa linnunpoikasia/käyttää tilannetta hyväkseen, kun äitilintu on poissa Kissat tykkäävät syödä/napata lintuja (yleistieto)	Haluaa leikkiä linnunpoikasten kanssa	0 1
D5.	Miltä kissasta tuntuu? (osoita kuvia 5-6) (MTI reaktiona)	Pahalta/(yhä) nälkäiseltä/ vihaiselta/surulliselta/ pelästyneeltä/tyhmältä/ harmistuneelta/pettyneeltä	Hyvältä/iloiselta/ tyytyväiseltä/ leikkisältä/se juoksee	0 1
D6.	<i>(kysy D6 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D5 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D5, anna</i>	Ei saanut linnunpoikasia/epäonnistui Pelkää koiraa Koira jahtaa sitä/vetää/puree sitä hännästä Jos vastaus D5 kohtaan on ”pahalta/vihaiselta”, D6 kohdan	Iloinen/leikkisä/ lähtee lentoon/koska se näyttää siltä Koira otti kissan ruoan/koira	0 1

¹³ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D2.

	<i>siitä piste kohtaan D6 ja jatka kysymykseen D7)</i> Mistä sinä tiedät, että kissasta tuntuu pahalta/yhä nälkäiseltä/pelästyneeltä jne.? ¹⁴	vastaus voi olla myös: yhä nälkäinen	haluaa syödä kissan En tiedä	
D7.	Miksi koira tarttuu kissaa hännästä? (osoita kuvaa 5) (Episodi 3: Tavoite)	Päätti/halusi pysäyttää kissan/pelastaa/ linnunpoikasen (-t)/auttaa lintuja Päättää/haluaa saada kissan päästämään linnut (Jotta voisi) + verbi (pelastaa, auttaa, suojella) Jotta lintuja ei syötäisi/tapettaisi/satutettaisi	Haluaa syödä kissan itse/ leikkiä kissan kanssa Koirat vihaavat/eivät pidä kissoista (yleistieto)	0 1
D8.	Kuvittele, että koira näkee linnut. Miltä koirasta tuntuu? (osoita kuvaa 6) (MTI reaktiona)	Hyvältä/tyytyväiseltä/iloiselta/ helpottuneelta/kiitolliselta/ ylpeältä Tuntee itsensä suojelijaksi/sankariksi Haluaa suojella heitä	Pahalta/ vihaiselta/ suuttuneelta/ surulliselta/ typerältä/ nälkäiseltä "Minun täytyy saada tuo kissa"	0 1
D9.	<i>(kysy D9 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D8 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D8, anna siitä piste kohtaan D9 ja jatka kysymykseen D10)</i> Mistä sinä tiedät, että koirasta tuntuu hyvältä/tyytyväiseltä/ iloiselta ym.? ¹⁵	Pysäytti kissan/sai/saa kissan pois sieltä Pelasti linnut/ auttoi lintuja Näkee, että linnut ovat turvassa/iloisia/ terveitä/ei vahingoittuneita Nyt kissa ei tule takaisin	Se hymyilee/näyttää siltä Ei saanut kissaa Haluaa itse syödä linnut Vihainen kissalle	0 1
D10.	Kummasta äitilintu pitää enemmän, kissasta vai koirasta? Miksi?	Koirasta – antaa ainakin yhden järkeväen perustelun (se pelasti/auttoi linnunpoikasta /ajoi kissan pois/oli kiltti linnuille)	Kissasta/en tiedä/muu asiaan-kuulumaton vastaus	0 1
D11.	Kokonaispistemäärä /10:			

¹⁴ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D5.

¹⁵ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D8.

Protokolla: Vuohenpoikaset

Tarinan luominen / Uudelleen kerronta / Mallitarina

Lapsen nimi: _____
Syntymäaika: _____
Testauspäivä: _____
Lapsen ikä testaushetkellä (v;kk.pv) _____
Sukupuoli: _____
Testaaja: _____
L2 kielelle altistuminen (kk): _____
Päivähoidon aloitusikä: _____
Päivähoitopaikan nimi: _____

Varmista, että kaikki kirjekuoret ovat pöydällä ennen kuin aloitat tutkimisen. Laita audiotallennin valmiiksi tallennusta varten. Aloita tallennus ennen alkulämmittelyä.

Alkulämmittely

Kysy esimerkiksi: Kuka on paras kaverisi? Onko sinusta mukava katsoa televisiota? Onko sinusta mukava kertoa tarinoita? Onko sinusta mukava kuunnella tarinoita?

Ohjeet

Tarinan luomisen ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista ja sitten voit kertoa minulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis?*

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa. Sano lapselle: *Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro niin hyvä tarina kuin voit. Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: Kerro minulle, mitä tapahtui (osoita kuvaa). Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: “Mitä muuta sinulle tulee mieleen?”, “Jatka vielä”, “Kerro minulle vielä jotain lisää”, “Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu”. Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: ”Oletko lopettanut?”*

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Uudelleen kerronnan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: *Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko*

tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, sinä saat kertoa minulle tämän tarinan uudelleen.

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, Tästä tarina alkaa: (osoita kuvaa 1). Olipa kerran äitivuohi, joka näki, että hänen vuohenpoikasensa oli joutunut veteen ja pelkäsi. Äitivuohi hyppäsi veteen, sillä se halusi pelastaa vuohenpoikasen. Nälkäinen kettu näki, että äitivuohi oli vedessä, ja se vikisi: ”nam, mukavaa, mitä näenkään tuolla ruohikolla?”

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). Äitivuohi työnsi vuohenpoikasen pois vedestä, eikä nähnyt kettua. Se oli iloinen, ettei hänen poikasensa hukkunut. Samaan aikaan ilkeä kettu hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata vuohenpoikasen. Se tarttui vuohenpoikaseen. Urhea lintu, joka oli lentämässä ohitse, näki, että vuohenpoikanen oli suuressa vaarassa. Se päätti pysäyttää ketun ja pelastaa vuohenpoikasen.

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). Lintu sanoi ketulle: ”jätä vuohenpoikanen rauhaan”. Sitten se lensi alas ja puri kettua hännästä. Kettu päästi vuohenpoikasen irti ja lintu ajoi ketun tiehensä. Lintu oli hyvin iloinen, että onnistui pelastamaan vuohenpoikasen, mutta kettu oli yhä nälkäinen.

Ja tähän tarina loppui.

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa siten, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Nyt haluan, että sinä kerrot tarinan. Katso kuvia ja kerro minulle niin hyvä tarina kuin voit. Sallittu kannustuskeino, jos lapsi ei aloita kertomista: ”Kerro minulle, mitä tapahtui” (osoita kuvaa). Kun lapsi on lopettanut kerronnan kahdesta ensimmäisestä kuvasta, avaa esille seuraavat kaksi kuvaa (esillä kuvat 1–4). Tee samoin tarinan loppuun saakka. Sallitut kannustuskeinot, jos lapsi on hiljaa kesken tarinan: ”Mitä muuta sinulle tulee mieleen?”, ”Jatka vielä”, ”Kerro minulle vielä jotain lisää”, ”Katsotaanpas mitä muuta tarinassa tapahtuu”. Jos lapsi lopettaa kertomisen ilman selvää lopetusta, kysy: ”Oletko lopettanut?”

Kun lapsi on lopettanut kerronnan, kehu lasta ja esitä hänelle sen jälkeen ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Mallitarinan ohjeet

Istu lasta vastapäätä. Sano lapselle: Katso, tässä on kolme kirjekuorta. Jokaisessa on erilainen tarina. Valitse yksi kirjekuorista niin minä kerron sinulle tarinan. Ota kuvat esille ja avaa koko tarina niin, että vain lapsi näkee kuvat. Sano lapselle: Katso ensin koko tarina. Oletko valmis? Nyt minä kerron sinulle tarinan. Sitten kun olen lopettanut, kysyn sinulta muutamia kysymyksiä tästä tarinasta.

Avaa esille ensimmäiset kaksi kuvaa ja sano, Tästä tarina alkaa: (osoita kuvaa 1). Olipa kerran äitivuohi, joka näki, että hänen vuohenpoikasensa oli joutunut veteen ja pelkäsi. Äitivuohi hyppäsi veteen, sillä se halusi pelastaa vuohenpoikasen. Nälkäinen kettu näki, että äitivuohi oli vedessä, ja se vikisi: ”nam, mukavaa, mitä näenkään tuolla ruohikolla?”

Avaa esille kuvat 3 ja 4 (esillä kuvat 1–4). Äitivuohi työnsi vuohenpoikasen pois vedestä, eikä nähnyt kettua. Se oli iloinen, ettei hänen poikasensa hukkunut. Samaan aikaan ilkeä kettu hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata vuohenpoikasen. Se tarttui vuohenpoikaseen. Urhea lintu, joka oli lentämässä ohitse, näki, että vuohenpoikanen oli suuressa vaarassa. Se päätti pysäyttää ketun ja pelastaa vuohenpoikasen.

Avaa esille kuvat 5 ja 6 (esillä kuvat 1–6). Lintu sanoi ketulle: ”jätä vuohenpoikanen rauhaan”. Sitten se lensi alas ja puri kettua hännästä. Kettu päästi vuohenpoikasen irti ja lintu ajoi ketun tiehensä. Lintu oli hyvin iloinen, että onnistui pelastamaan vuohenpoikasen, mutta kettu oli yhä nälkäinen.

Ja tähän tarina loppui.

Kun olet sanonut Ja tähän tarinan loppui kysy ymmärtämistä mittaavat kysymykset.

Pisteytyslomake: Vuohenpoikaset

Osa I: Tuotto

A. Kertomuksen sisältö; B. Episodirakenteen kompleksisuus; C. Mielen tilan ilmaukset

(MTI)

A. Kertomuksen sisältö

		Examples of correct responses ¹⁶	Score
A1.	Alku-asetelma	Tapahtuma-aika ja -paikka, esim. olipa kerran/eräänä päivänä/kauan sitten... metsässä/niityllä/kentällä/järvellä/järven rannalla/lammella	0 1 2 ¹⁷
<i>Episodi 1: Äiti/Vuohi (Episodin päähenkilöt: vuohenpoikainen/kili ja äiti/vuohi)</i>			
A2.	MTI alkusysäyksenä	Vuohenpoikainen/kili oli peloissaan/vaarassa/tarvitsi apua/itki/pyysi äitivuohia (auttamaan) <Äiti/Vuohi/Vanhempi jne.> näki , että vuohenpoikainen oli peloissaan/vaarassa/hukkumassa/ei osannut uida <Äiti/Vuohi/Vanhempi jne.> oli huolissaan siitä, että vuohenpoikainen oli vedessä	0 1
A3.	Tavoite	Äitivuohi/vuohi halusi auttaa poikasta/kiliä/pelastaa poikasen/kilin/auttaa/työntää poikasen/kilin pois vedestä/saada kilin pois vedestä (Jotta voisi) + verbi (pelastaa, auttaa) poikasta	0 1
A4.	Toiminta	Äitivuohi juoksi/meni veteen Äitivuohi työntää/auttaa Äitivuohi yritti + verbi (auttaa, työntää)	0 1
A5.	Seuraus	Äitivuohi työnsi vuohenpoikasen pois vedestä/pelasti vuohenpoikasen/kilin/auttoi poikasen pois Vuohenpoikainen/kili pelastui/pääsi pois vedestä	0 1
A6.	MTI reaktiona	Äitivuohi oli tyytyväinen/onnellinen/helpottunut Vuohenpoikainen/kili oli helpottunut/tyytyväinen/onnellinen/iloinen/ei ollut enää peloissaan/ei pelännyt enää	0 1
<i>Episodi 2: Kettu (Episodin päähenkilöt: kettu ja vuohenpoikainen/kili)</i>			
A7.	MTI alkusysäyksenä	Kettu näki äidin katsovan muualle/ näki , että vuohenpoikainen/kili oli yksin/ näki ruokaa Kettu oli nälkäinen/ajatteli "nam"	0 1
A8.	Tavoite	Kettu halusi syödä/napata /tappaa vuohenpoikasen/kilin (Jotta voisi) + verbi (syödä, napata, saada, tappaa)	0 1
A9.	Toiminta	Kettu hyppäsi eteenpäin/kohti vuohenpoikasta Kettu yritti kurottaa/ottaa/napata vuohenpoikasen/kilin	0 1
A10.	Seuraus	Kettu sai/nappasi/otti kiinni vuohenpoikasen/kilin Kettu melkein + verbi (napata, saada)	0 1

¹⁶ Jos lapsen ilmaisu mietityttää tai ilmaus ei ole pisteytyslomakkeella, tarkista ilmaisuesimerkit käsikirjasta.

¹⁷ Nolla pistettä väärästä tai puuttuvasta vastauksesta, 1 piste oikeasta vastauksesta, 2 pistettä viittauksesta sekä *aikaan* että *paikkaan*.

A11.	MTI reaktiona	Kettu oli iloinen/onnellinen Vuohenpoikanen/kili pelkäsi/oli peloissaan/itki/huusi kivusta	0 1
<i>Episodi 3: Lintu (Episodin päähenkilöt: lintu, kettu ja vuohenpoikanen/kili)</i>			
A12.	MTI alkusysäyksenä	< Lintu, Varis jne. > <u>näki</u> , että vuohenpoikanen/kili oli vaarassa/ <u>näki</u> että kettu nappasi/sai kilin Vuohenpoikanen/kili oli vaarassa	0 1
A13.	Tavoite	Lintu päätti/halusi pysäyttää ketun/ Lintu päätti/halusi auttaa/pelastaa/suojella vuohenpoikasta/kiliä (Jotta voisi) + verbi (pysäyttää, pelastaa, auttaa)	0 1
A14.	Toiminta	Lintu puri/puree/tarttui/tarttuu ketun häntään/kettuun Lintu puri/veti/tarttui ketun häntään/hyökkäsi ketun päälle Lintu yritti + verbi (saada ketun pois)	0 1
A15.	Toiminta	Lintu ajoi ketun pois/säikäytti ketun pois Kettu antoi vuohenpoikasen/kilin mennä/juoksi pois Vuohenpoikanen/kili pelastui	0 1
A16.	MTI reaktiona	Lintu oli helpottunut/iloinen/ylpeä (siitä, että pelasti vuohenpoikasen/kilin) Kettu oli vihainen/pettynyt/ketusta tuntui pahalta/oli peloissaan/sitä sattui/ketun häntään sattui Vuohenpoikanen/-poikaset oli(-vat) helpottunut(-neita)/iloinen(-sia)/turvassa Äitivuohi oli helpottunut/onnellinen	0 1
A17.	Kokonaispistemäärä /17:		

B. Rakenteellinen kompleksisuus

(Episodirakenteen osat: Ta=tavoite, To=toiminta, Se=seuraus; laita lapsen saavuttamien epätäydellisten (ToSe, Ta ja TaTo/TaSe) täydellisten (TaToSe) episodirakenteiden kokonaismäärä jokaiseen sarakkeeseen)

ToSe kokonaismäärä	Ta -kokonaismäärä (ei To tai Se)	TaTo / TaSe kokonaismäärä	TaToSe kokonaismäärä
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Mielen tilan ilmaukset (MTI)

C1.	<p>Kokonaismäärä (MTI). Mielen tilan ilmauksia ovat:</p> <p>Havaintoihin liittyvät ilmaukset esim. <i>nähdä, kuulla, tuntea, haistaa;</i></p> <p>Fysiologiseen tilaan liittyvät ilmaukset esim. <i>janoinen, nälkäinen, väsynyt, kiukkuinen;</i></p> <p>Tietoisuuteen liittyvät ilmaukset esim. <i>elossa, hereillä, unessa;</i></p> <p>Tunnetilat esim. <i>surullinen, onnellinen, vihainen, huolestunut, pettynyt;</i></p> <p>Mielen tilaan liittyvät verbit esim. <i>haluta, ajatella, tietää, unohtaa, päättää, uskoa, ihmetellä, suunnitella;</i></p> <p>Kielelliset verbit esim. <i>sanoa, kutsua, huutaa, varoittaa, kysyä</i></p>	
-----	---	--

Osa II: Ymmärtäminen

		Esimerkkejä oikeista vastauksista	Esimerkkejä vääristä vastauksista	Pisteet
0	Oliko tarina sinusta mukava?	Lämmittelykysymys, ei pisteytetä		
D1.	Miksi äitivuohi oli vedessä? (osoita kuvia 1-2) (Episodi 1: Tavoite/MTI alkusysäyksenä)	Haluaa pelastaa/auttaa vuohenpoikasta/kiliä (Jotta saisi) + verbi (auttaa, pelastaa) vuohenpoikasen Huolissaan vuohenpoikasesta/kilistä Vuohenpoikanen on vaarassa/peloissaan/ pyytää apua	Se ui/leikkii/haluaa mennä pesulle/haluaa pestä vuohenpoikasen/kilin/on vilvoittelemassa/ juomassa	0 1
D2.	Miltä vuohenpoikasesta tuntuu? (osoita vedessä olevaa vuohenpoikasta/kiliä, kuva 1) (MTI alkusysäyksenä)	Pahalta/pelottavalta/on vaarassa/kauhuissaan Haluaa tulla pelastetuksi	Hyvältä/iloiselta/ onnelliselta/ leikkii/sitä palelee/se on virkistynyt/se on nälkäinen/janoinen/ likainen/ puhdas/tyhmä	0 1
D3.	<i>(kysy D3 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D2 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D2, anna siitä piste kohtaan D3 ja jatka kysymykseen D4)</i> Mistä sinä tiedät, että vuohenpoikasesta tuntuu pahalta/pelokkaalta /kauhistuneelta/se on vaarassa jne.? ¹⁸	Se on tippunut veteen/ei pääse pois vedestä/se on hukkumassa/ei osaa uida Huutaa/kiljuu ”Apua, minä hukun” Poikaset eivät osaa uida (yleistieto)	Sillä on nälkä/jano/se ui/leikkii vedessä/ei saanut mennä seisomaan veteen/sinne	0 1
D4.	Miksi kettu loikkaa/hyppää eteenpäin? (osoita kuvaa 3) (Episodi 2: Tavoite)	Se haluaa/aikoo ottaa/ tappaa/syödä vuohenpoikasen Haluaa vuohenpoikasen/kilin (Jotta voisi) + verbi (saada, tappaa) vuohenpoikasen/kilin Ei voinut vastustaa vuohenpoikasia/käyttää tilannetta hyväkseen, kun äitivuohi ei katso/on kaukana	Haluaa leikkiä vuohenpoikasen/kilin kanssa	0 1

¹⁸ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D2.

		Ketut tykkäävät syödä vuohia (yleistieto)		
D5.	Miltä ketusta tuntuu? (osoita kuvia 5-6) (MTI reaktiona)	Pahalta/surulliselta/ vihaiselta/se on (yhä) nälkäinen/siihen sattuu/ tyhmältä/pettyneeltä	Hyvältä/iloiselta/ tyytyväiseltä/ leikkisältä/ juoksentelee	0 1
D6.	<i>(kysy D6 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D5 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D5, anna siitä piste kohtaan D6 ja jatka kysymykseen D7)</i> Mistä sinä tiedät, että ketusta tuntuu pahalta/pelottavalta/että kettu on nälkäinen /pettynyt jne.? ¹⁹	Koska se ei saanut vuohenpoikasta/kiliä/epä- onnistui Pelkää lintua Lintu puri/puree/jahtasi/ jahtaa sitä/puri ketun häntää Jos vastaus D5 kohtaan on "pahalta/vihaiselta", D6 vastaus voi myös olla yhä nälkäinen	Kettu juoksee pois/se näyttää siltä Lintu otti ketun ruuan Lintu haluaa syödä ketun En tiedä	0 1
D7.	Miksi lintu puree kettua hännästä? (osoita kuvaa 5) (Episodi 3: Tavoite)	Päätti/haluaa pelastaa vuohenpoikasen/kilin/auttaa/suojella vuohenpoikasta/kiliä Päättää/haluaa, että kettu päästää vuohenpoikasen/kilin irti/menemään/pysäyttää ketun (Jotta voisi) + verbi (pelastaa, auttaa) Jotta vuohenpoikasta ei syötäisi/tapettaisi/satutettaisi	Lintu haluaa syödä ketun Haluaa leikkiä ketun kanssa Linnut vihaavat (eivät pidä ketuista (yleistieto)	0 1
D8.	Kuvittele, että lintu näkee vuohet. Miltä linnusta tuntuu? (osoita kuvaa 6) (MTI reaktiona)	Hyvältä/tyytyväiseltä/ iloiselta/ helpottuneelta/ylpeältä Tuntee itsensä suojelijaksi/sankariksi Haluaa suojella heitä	Pahalta/vihaiselta/ suuttuneelta/se on pahoillaan/tyhmältä/nälkäiseltä "Minun pitää saada kettu."	0 1
D9.	<i>(kysy D9 vain, jos lapsi antaa kysymyksessä D8 oikean vastauksen ilman selitystä/ perustelua. Jos oikea perustelu annetaan jo kysymyksessä D8, anna siitä piste kohtaan D9 ja jatka kysymykseen D10)</i> Mistä sinä tiedät, että linnusta tuntuu hyvältä/	Pysäytti ketun/sai/saa ketun pois sieltä Pelasti vuohenpoikasen/kilin Se näkee, että vuohet ovat iloisia/onnellisia/terveitä/ei vahingoittuneita Se tietää, että kettu ei tule takaisin	Se hymyilee/näyttää siltä Ei saanut kettua Haluaa itse syödä vuohenpoikasen/kilin	0 1

¹⁹ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D5.

	tyytyväiseltä/ iloiselta jne.? ²⁰			
D10.	Kummasta äitivuohi pitää enemmän, ketusta vai linnusta? Miksi?	Linnusta – antaa ainakin yhden järkevän perustelun (se pelasti vuohenpoikasen/se auttoi vuohenpoikasta/kiliä/se ajoi ketun pois/oli kiltti vuohille)	Ketusta/en tiedä/muu asiaankuulumaton vastaus	0 1
D11.	Kokonaispistemäärä /10:			

²⁰ Käytä kysymyksessä samaa MTI:ta, jota lapsi käytti kohdassa D8.

Esitietolomake

1. Lapsen nimi (etunimi, sukunimi) _____

2. Lapsen syntymäaika _____

3. Käykö lapsesi tällä hetkellä päivähoitossa tai koulussa?

- Kyllä, päivähoitossa
Aloitusaika _____ (vuosi, kuukausi)
- Ei päivähoitossa
- Kyllä, koulussa
Aloitusaika _____ (vuosi, kuukausi)
- Ei koulussa

Minkälaisessa päivähoitossa?

- Kaksikielisessä
- Yksikielisessä L1 = Language 1, lapsen äidinkieli
- Yksikielisessä L2 = Language 2, lapsen toinen kieli
- Muu, mikä? _____

Minkälaisessa koulussa?

- Kaksikielisessä
- Yksikielisessä L1 = Language 1, lapsen äidinkieli
- Yksikielisessä L2 = Language 2, lapsen toinen kieli
- Muu, mikä? _____

4. Missä maassa lapsesi on syntynyt?

- L1 kielen maassa, mikä?: _____
- L2 kielen maassa, mikä?: _____
- Muussa maassa, mikä?: _____

5. Mistä lähtien lapsesi on asunut L2 kielen maassa? _____ (vuosi, kuukausi)

6. Syntymäjärjestys (monesko lapsi?)

- 1 2 3 Muu, monesko? _____

7. Minkä ikäisenä lapsesi sanoi ensimmäiset sanansa? _____ vuotta _____ kuukautta

8. Oletko koskaan ollut huolestunut lapsesi kielen kehityksestä?

- Ei Kyllä, miksi? - _____

9. Onko kenelläkään perheessänne ollut puheen tai kielen kehityksen ongelmia?

- Ei Kyllä, kenellä? - _____

(esim. äiti, isä, sisarukset)

10. Onko lapsellasi ollut koskaan kuulo-ongelmia?

Kuulovika

- Ei
 Kyllä

Toistuvia korvatulehduksia

- Ei
 Kyllä, kuinka monta? _____
 Korviin laitettu ilmastointiputket

11. Kuuleeko lapsesi mielestäsi normaalisti?

- Ei Kyllä

12. Vanhempien taustatiedot

	Mikä on äidinkielenesi (L1)?	Jos puhut toista kieltä, niin mitä (L2)?	Muut kielet, joita puhut	Kuinka kauan olet asunut Suomessa?	Koulutus	Ammatti
Äiti/Huoltaja 1						
Isä Huoltaja 2						

13. Mitä kieltä puhut lapsesi kanssa?

Äiti/Huoltaja 1

- Äidinkieltäni (L1)
- Toista kieltäni (L2)
- Sekä äidinkieltä että toista kieltä
- Muita kieliä, mitä? _____

Isä/Huoltaja 2

- Äidinkieltäni (L1)
- Toista kieltäni (L2)
- Sekä äidinkieltä että toista kieltä
- Muita kieliä, mitä? _____

14. Mitä kieliä lapsesi puhuu tällä hetkellä?

- Lapsen L1 kieltä, joka on: _____
- Lapsen L2 kieltä, joka on: _____
- Muita kieliä, jotka ovat: _____

15. Mitä eri kieliä lapsesi kuulee ympäristössä?

- Lapsen L1 kieltä,
- Lapsen L2 kieltä
- Muita kieliä, jotka ovat: _____

16. Minkä ikäisenä lapsesi L2 kielen altistus alkoi?

- Syntymästä
- Ennen 1. ikävuotta
- Ennen 2. ikävuotta
- Ennen 3. ikävuotta
- Ennen 5. ikävuotta
- _____ iästä alkaen

17. Missä lapsesi kuulee L2 kieltä?

- Päivähoidossa tai koulussa
- Kavereiden kanssa
- Sisarusten, vanhempien tai muiden sukulaisten kanssa
- TV, tietokone, kirjat
- Muu, mikä? _____

18. Arvioi kuinka paljon lapsesi kuulee päivittäin eri kieliä (kaikki päivän tapahtumat yhteenlaskettuina)?

Lapsen äidinkieli (L1)	Lapsen toinen kieli (L2)	Muut kielet
☐ 25%	☐ 25%	☐ 25%
☐ 50%	☐ 50%	☐ 50%
☐ 75%	☐ 75%	☐ 75%
☐ 100%	☐ 100%	☐ 100%

19. Arvioi lapsesi kielitaidot merkitsemällä rasti (X) sopivaan ruutuun	Erittäin hyvin	Melko hyvin	Melko huonosti	Erittäin huonosti
Kuinka hyvin lapsi <u>ymmärtää</u> äidinkieltään (L1)				
Kuinka hyvin lapsi <u>ymmärtää</u> toista kieltään (L2)				
Kuinka hyvin lapsi <u>puhuu</u> äidinkieltään (L1)				

Kuinka hyvin lapsi <u>puhuu</u> toista kieltään (L2)											
20. Mitä kieltä lapsesi puhuu parhaiten?				☐ Lapsen L1 kieltä ☐ Lapsen L2 kieltä ☐ Muuta kieltä, mitä? _____							
21. Pitääkö lapsesi jostakin puhumastaan kielestä enemmän kuin muista?				☐ Ei ☐ Kyllä, mistä? _____							
22. Arvioi kuinka usein lapsesi on tehnyt seuraavia asioita viimeisen kuukauden aikana				Lapsen äidinkielellä (L1)				Lapsen toisella kielellä (L2)			
				Ei koskaan	2 kertaa kuukaudes	1-2 kertaa viikossa	Lähes joka päivä	Ei koskaan	2 kertaa kuukaudes	1-2 kertaa viikossa	Lähes joka päivä
Kertoo tarinoita											
Lukee kirjoja											
Kuuntelee musiikkia tai laulaa											
Katsoo TV:tä/DVD:tä/elokuvia/pelaa tietokonepelejä											

Mallitarinat

Seuraavat tarinat toimivat uudelleen kerronnan ja mallitarinan malleina. Mallitarinat on samankaltaistettu makro- ja mikrorakenteen osalta. Mallitarinat myös ohjaavat koodausta ja analysointia.

Kertomuksen sisällön episodirakenteen osat ja mielen tilan ilmaukset on merkitty mallitarinoiniin seuraavalla tavalla:

tavoite toiminta seuraus *mielen tilan ilmaukset*

Linnunpoikaset (Sanojen kokonaismäärä 128)

Kuvat 1/2: Olipa kerran äitilintu, joka *näki*, että hänen linnunpoikasensa olivat *nälkäisiä*. Äitilintu lenssi pois, sillä se halusi löytää ruokaa linnunpoikasille.

Nälkäinen kissa *näki*, että äitilintu lensi pois, ja se *maukui*: "miau, mukavaa, mitä näenkään tuolla pesässä?"

Kuvat 3/4: Hetken päästä äitilintu tuli takaisin iso mato mukanaan, eikä *nähnyt* kissaa. Se oli *iloinen*, että hänen poikasensa saivat herkullisen madon. Samaan aikaan *ilkeä* kissa alkoi kiivetä ylös puuhun, sillä se halusi napata linnunpoikasen. Kissa tarttui yhteen linnunpoikasista. *Urhea* koira, joka oli kulkemassa ohi, *näki*, että linnunpoikaset olivat suuressa vaarassa. Se päätti pysäyttää kissan ja pelastaa linnunpoikaset.

Kuvat 5/6: Koira *sanoi* kissalle: "jätä linnunpoikaset rauhaan". Sitten se tarttui kissaa hännästä ja veti sen alas. Kissa päästi linnunpoikasen irti ja koira ajoi kissan tiehensä. Koira oli hyvin *iloinen*, että onnistui pelastamaan linnut, mutta kissa oli yhä *nälkäinen*.

Vuohenpoikaset (Sanojen kokonaismäärä 121)

Kuvat 1/2: Olipa kerran äitivuohi, joka *näki*, että hänen vuohenpoikasensa oli joutunut veteen ja *pelkäsi*. Äitivuohi hyppäsi veteen, sillä se halusi pelastaa vuohenpoikasen. *Nälkäinen* kettu *näki*, että äitivuohi oli vedessä, ja se *vikisi*: "nam, mukavaa, mitä näenkään tuolla ruohikolla?"

Kuvat 3/4: Äitivuohi työnsi vuohenpoikasen pois vedestä, eikä *nähnyt* kettua. Se oli *iloinen*, ettei hänen poikasensa hukkunut. Samaan aikaan *ilkeä* kettu hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata vuohenpoikasen. Se tarttui vuohenpoikaseen. *Urhea* lintu, joka oli lentämässä ohitse, *näki*, että vuohenpoikasen oli suuressa vaarassa. Se päätti pysäyttää ketun ja pelastaa vuohenpoikasen.

Kuvat 5/6: Lintu *sanoi* ketulle: "jätä vuohenpoikasen rauhaan". Sitten se lensi alas ja puri kettua hännästä. Kettu päästi vuohenpoikasen irti ja lintu ajoi ketun tiehensä. Lintu oli hyvin *iloinen*, että onnistui pelastamaan vuohenpoikasen, mutta kettu oli yhä *nälkäinen*.

Kissa (Sanojen kokonaismäärä 127)

Kuvat 1/2: Olipa kerran *leikkisä* kissa, joka *näki* keltaisen perhosen istumassa pensaalla päällä. Kissa hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata perhosen. Samaan aikaan *iloinen* poika oli tulossa ongelta. Hänellä oli kaloja ämpärissä ja pallo kädessään. Hän *näki*, että kissa jahtasi perhosta.

Kuvat 3/4: Perhonen lensi kuitenkin nopeasti karkuun ja kissa tipahti pensaaseen. Se *satutti* itsensä ja oli tosi *vihainen*. Poika *säikähti* meteliä niin, että hänen pallonsa tipahti. Kun poika *näki* pallonsa vierivän veteen, hän *huusi*: ”Voi ei, palloni karkasi!”. Hän oli *surullinen* ja halusi pallonsa takaisin. Sillä välin kissa *huomasi* pojan ämpärin ja *ajatteli*: ”minä haluan kalaa”.

Kuvat 5/6: Samaan aikaan poika yritti vetää palloa pois vedestä onkivavallaan. Hän *ei huomannut* lainkaan, että kissa sieppasi kalat. Kissa oli kuitenkin todella *tyytyväinen* päästessään syömään herkullisia kaloja. Loppujen lopuksi poikakin oli *iloinen*, kun sai pallonsa takaisin.

Koira (Sanojen kokonaismäärä 130)

Kuvat 1/2: Olipa kerran *leikkisä* koira, joka *näki* harmaan hiiren istumassa puun lähellä. Koira hyppäsi eteenpäin, sillä se halusi napata hiiren. Samaan aikaan *iloinen* poika oli tulossa ostoksilta. Hänellä oli makkaroita kassissa ja ilmapallo kädessään. Hän *näki*, että koira jahtasi hiirtä.

Kuvat 3/4: Hiiri juoksi kuitenkin nopeasti karkuun, ja koira törmäsi puuhun. Se *satutti* itsensä ja oli todella *vihainen*. Poika *säikähti* meteliä niin, että hänen ilmapallonsa karkasi hänen käsistään. Kun hän *näki* ilmapallonsa lentävän puuhun, hän *huusi*: ”voi ei, ilmapalloni karkasi!”. Hän oli *surullinen* ja halusi ilmapallonsa takaisin. Sillä välin koira *huomasi* pojan kassin ja *ajatteli* ”minä haluan makkaraa”.

Kuvat 5/6: Samaan aikaan, kun poika yritti vetää ilmapalloa alas puusta. Hän *ei huomannut* lainkaan, että koira sieppasi makkarat. Koira oli kuitenkin todella *tyytyväinen* päästessään syömään herkullisia makkaroita. Loppujen lopuksi poikakin oli *iloinen*, kun sai ilmapallonsa takaisin.